

Stavebnice nad hladinou

Oponentský posudek bakalářské práce Matěje Řízka

Matějovy aktuálně prezentované práce znám bohužel jen krátce, protože je, podobně jako mnozí jiní studenti v průběhu roku měnil a zpřesňoval. Smělé plány z loňského podzimu se proměnily ve dvě zcela jiné, ale dokončené instalace. To v žádném případě nemusí být na škodu, pokud výsledek stojí za to. Společně s váženým sborem diplomní komise tedy dnes poprvé stojím před sochařským dílem, které si (obecně řečeno) víc než teoretický popis zaslouží osobní konfrontaci, tím pádem nemůžu být v tomto textu přesný a považuji ho za poznámky, které mě nad fotodokumentací napadaly. Přesto je ale možné (opět obecně řečeno) díla analyzovat pouze z dokumentace i slovního popisu, tím spíš v situacích, kdy nám nic jiného nezbývá. Známe autorovu předchozí práci, kriticky se můžeme a máme vyjadřovat ke zvolenému tématu atp... Z toho co si jen úrtzkovitě pamatuji z naší dávné konzultace zůstal v aktuálních pracích obsažen fenomén (ne)funkčního koloběhu jako obecné metafory, všudypřítomné změny, ale zároveň nemožnosti vystoupit z kruhu vyšších pravidel. Formálně se v obou projektech nově objevily skleněné trubky, plastová kolena, objímky s úchyty do zdi, školní ateliér, historické sklepy, voda, mléko a rybička. Co tedy s tím? Prostor pro polemiku a zároveň autorovu možnou past vidím zejména v porovnávání obou (významově) odlišných instalací. Je obvyklé, že pokud máme na výběr, vybereme si nám sympatičtější věc a ta druhá zůstává tedy horší, navíc nás společný materiál, použitý v obou případech, přivádí na myšlenku, že autor nějak získaný materiál "zkoušel" využít různými způsoby, hledající to správné téma a zpracování. Zde od klávesnice nejsem schopen posoudit, zda si přítomnost dvou právě obhajovaných projektů, kterým byla

věnovaná zhruba podobná energie ubližuje či naopak.

V prvním případě se přiznám, že jsem nedokázal identifikovat jiný důvod existence instalace ve Slavkově než je příležitost společné ateliérové výstavy. Technicistní konstrukce objektů nás odvádí od pocitu minimalistické či jednoduše abstraktní geometrické konstrukce či obráceně dojmu artepovera atp. Naopak abstraktní, do sebe uzavřený tvar nás nenavádí na žádnou souvislost s funkcí, ilustrováním děje či příběhu. Mléko, samoosobě živočišného původu, je staticky uzavřeno v soustavě, která "nikam nevede". Z dokumentace je také silně zavádějící prostředí a atmosféra samotných sklepů, instalaci těchto děl považuji v tomto prostředí za bezpředmětné, pokud bych ho měl jakkoli chápat jako součást díla. Zajímavý je v tomto ohledu název díla- Stavebnice. Přivádí mě k otázce zda jde o odkaz na variabilitu a skládankovost objektů či již hotové sochy evokují autonomní stavební prvky?

Druhý objekt hladiny nám nabízí ještě více otázek. Je-li to úkolem umění, je v tomto případě autor na dobré cestě. Proč diváka umístit pod imaginární hladinu, proč ne pod skutečnou, proč ho tam vůbec umísťovat? Jde o průřez hladinou či její obrys? Nebo je to jen její abstraktní forma? Neestetizuje příliš použitý materiál jednoduchost něčeho jako je hladina? Kdy v tomto případě dílo přestává být hladinou a začíná být vodou ve skleněné trubce? Jakou roli hraje samotná konkrétní místnost a naše přítomnost v ní v autorově instalaci? A ještě zpět ke koloběhu: jedná se stále o něj pokud je horizontální a žádný cyklus ve skutečnosti nevytváří? Mezi otázkami vynechávám morbidně humorný mrak z psích kostí, ke kterému se neumím vyjádřit. U této instalace mě mimo jiné napadly dva příklady hladiny jako zastaveného stavu věcí: Ten více doslovný je z druhé poloviny devadesátých let, kdy Jiří příchoda vybudoval v Nové síni výpravnou instalaci Pod hladinou, se kterou nás, zde ve střední Evropě,

nenechávalo nic na pochybách že jsme se ocitli pod hladinou. Obrovská stavba, zaplňující celou galerii, nás vtáhla do reálného vodního prostoru. Také Matěj nám suchou nohou umožňuje ponořit se do hloubky a sledovat svět nad hladinou z jiné perspektivy. Otázka ale je, zda se to Matějovi daří a zda je pobyt pod hladinou potřeba, zda vodou ohraničenou místnost nečistí jinak. Druhým příkladem je malá hladina v plastovém kelímku Bruce Naumanna v Gugenheim Berlin z roku 2005, která na svou efemérní povahu upozorňovala absurdním způsobem svého vzniku. Naumann nechal do prostoru galerie přivést potrubí k poličce, na kterou umístil prázdný kelímek, který následně napustil vodou z kohoutku, aby celý vodovodní systém hned následně zrušil a kelímek s vodou zůstal po celou dobu trvání výstavy na stěně. Přál bych si, aby právě tento příklad byl blíže k Matějovu pojetí hladiny kolem nás.

Vzhledem k nedostatku času neumím Matějovi oponovat konkrétněji, omlouvám se mu za to, tento text je úvahou či impresí z jeho fotodokumentace. Pokládal jsem spíše otázky, které se mohou stát předmětem následné diskuse během samotné obhajoby.

Na Matějovi hodnotím kladně množství variant projektu, které měl během práce, i když nedokážu odhadnout s jakou intenzitou se jim byl schopen následně věnovat. Výsledné práce nemohu hodnotit zcela zodpovědně, protože jsem je neviděl na živo. Z dokumentace a bez ohledu na všechny okolnosti (fázi studia, zaměření autora atp) bych se přikláněl k hodnocení B-C, resp. B za hladinu a C za mléko ve Slavkově. Protože se ale jedná pouze o dílčí závěr studia, po necelých třech letech studia považuji za správnější hodnotit jeho nasazení a pracovitost a doporučit celkové hodnocení A.

srdečně

Dominik Lang

PS/ doufám, že to rybička přežila, v opačném případě bych Matějovi minimálně snížil známku nebo ho zavřel až do diplomky do sklepení ve Slavkově.